

Mezinárodní konference

*Od inspektorů škol ke školní inspekci.
Dohled nad školami v Evropě od středověku po moderní dobu*

Pořádající instituce: Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského v Praze, Historický ústav Akademie ČR, Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická Technické univerzity v Liberci ve spolupráci s Humboldt-Universität zu Berlin, Lehr- und Forschungsbereich Historische Bildungsforschung.

Termín: 9. – 10. září 2020, Praha, Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského v Praze

Délka prezentace: 20 min.

Konferenční jazyky: angličtina, němčina, čeština

Téma dohledu, dozoru a inspekce školství představuje podstatné a doposud opomíjené téma historicko-pedagogického výzkumu. Ten se často zaměřuje především na osobnosti pedagogických reformátorů, kteří určovali změny vzdělávacích koncepcí, zakládali vzdělávací a výchovné instituce, jež někdy více, někdy méně výrazně měnily podobu vzdělávání a výchovy. „Pokrok“ školství je v této optice nezadržitelný. Je však zřejmé, že chod školství a procesy výchovy a vzdělávání jsou určovány ve velké míře rovněž „anonymními“ zákony i dalšími předpisy, které odpovídají zájmům „kulturní reprodukce“ společnosti (Pierre Bourdieu).

V „poli školského jednání“ sehrávají podstatnou roli instituce dohledu, dozoru, kontroly školství a jednotlivé osobnosti prosazující praktiky dohledu a uplatňující sankce v případě nedodržování či hrubého porušení daného řádu. Dohled nad školstvím je tedy kulturním symbolem doby. V historickém kontextu či platném kulturním vzorci může být role a funkce dohledu nad školstvím a výchovou analyzována, mohou být rekonstruovány „neosobní pravidla“ dohledu, ale i „mentální habitus“ dohlížitelů či inspektorů.

Konference se zaměřuje na analýzu a rekonstrukci procesů „dohlížení“ nad školstvím, na systém a praktiky uplatňování kontrolní moci, na „fyziku“ moci dohlížení (Michel Foucault). Analyzovány budou vnější symboly (legislativní nařízení, zápisy či protokoly, inspekční zprávy, instituce kontroly včetně jejich materiálního zabezpečení), ale i „neviditelné“, interiorizované a tedy „samozřejmé“ zvyky či postupy v procesech kontroly, dále pak pravidla a scénář „představení“ dohledu nad výchovou a vzděláváním.

V neposlední řadě je otázkou, jak se mění v procesech dohlížení vztah mezi vnější kontrolou a mechanismy autonomního řízení školství. Středověké, novověké i moderní školství všech stupňů představovalo pro církev, respektive stát zásadní prostředek pro upevnění a legitimizaci moci církevních, státních i dalších institucí (města), které určovaly řád a obraz tehdejšího světa. Dohled nad školstvím proto patřil k důležitým oblastem zájmu duchovní i politické moci. Praktiky dozírání nad školstvím byly ve středověkém, novověkém a moderním systému velmi různorodé, měly však společného jmenovatele: zájem „vyšší“ moci. V době

postmoderny, otevřené, „tekuté“ společnosti, která permanentně reflektuje východiska systému moci a tím je i relativizuje, přestává zaujímat systém dohledu nad školstvím primárně roli kontrolní, nýbrž se mění v podporu, autonomní správu vzdělávacích institucí. Otázkou analýzy je, jak a proč dochází k tomuto „obratu“ a co to pro současné školství znamená.

Očekávány jsou tak příspěvky zejména k oblastem:

- instituce dohledu a dozoru nad školstvím
- praktiky dohledu či dozoru nad školstvím
- zřejmí i „neviditelní“ aktéři dozoru
- prostředky dohledu/dozoru
- prameny školského dozoru a jejich metodologické zpracování
- institucionalizace školského dozoru
- autorita a moc prostředků a aktérů dozoru
- „svobodná“ škola bez dozoru
- autonomní správa škol

Návrhy konferenčních příspěvků (abstrakt, max. 3000 znaků v anglickém či německém jazyce) a životopisy zasílejte do **15. ledna 2020** na e-mailovou adresu: inspector@npmk.cz.

Organizátoři zašlou vyrozumění o přijetí příspěvku do **28. února 2020**. Vyhrazení si přitom právo jejich výběru.

Pokud studie úspěšně projdou lektorským řízením, budou následně publikovány.